

Den Haag

Datum

6 juni 2023

Onderwerp

Antwoord van het college op vragen van het raadslid mevrouw Klokkenburg-Reedeker, luidend 'Ruimte voor kerken in Den Haag'

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN**Ons kenmerk**

DSO/10534443
RIS314477

Het raadslid mevrouw Klokkenburg-Reedeker heeft op 31 januari 2023 een brief met daarin onderstaande vragen aan de voorzitter van de gemeenteraad gericht. Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze vragen als volgt.

In Den Haag zijn vele (internationale) kerken actief. Naast het houden van hun (veelal zondagse) diensten, vervullen kerken een belangrijke maatschappelijke functie in de wijken waar ze actief zijn. Denk aan het functioneren als het uitgiftepunt van de voedselbank, taallessen, huiswerkbegeleiding, uitdelen van kleding, aanschuif tafels en het omkijken naar elkaar. Het Knooppunt Kerken en Armoede laat in het onderzoek 'Gerechtigheid en Barmhartigheid' zien dat de kerk een grote maatschappelijke waarde heeft. Trouw publiceerde naar aanleiding van het onderzoek het artikel: 'Van voedselhulp tot taallessen en huiswerkbegeleiding: dit doen de Nederlandse kerken voor de armen' met daarin ook Haagse voorbeelden.

1. *Is het college bekend met het onderzoek van het Knooppunt Kerken en Armoede en het genoemde artikel in Trouw?*

Ja, het college is bekend met het onderzoek van het Knooppunt Kerken en met het artikel: 'Van voedselhulp tot taallessen en huiswerkbegeleiding: dit doen de Nederlandse kerken voor de armen'.

Kenmerkend voor de aanpak van kerken is volgens het onderzoek het ondersteunen van mensen vanuit vertrouwen, liefde en gelijkwaardigheid: er worden niet eerst allerlei vragen gesteld om erachter te komen of mensen echt in aanmerking komen voor hulp.

2. *Is het college het met de ChristenUnie/SGP eens dat kerken een belangrijke bijdrage leveren aan het welzijn in de stad?*

Ja. Religieuze en levensbeschouwelijke instellingen in Den Haag spelen een belangrijke maatschappelijk rol. Zij zijn een partner voor de gemeente en organiseren en faciliteren bijvoorbeeld taallessen, huiswerkbegeleiding, ouderenwerk, opvang en samenlevingsopbouwactiviteiten. Ook bieden religieuze en levensbeschouwelijke organisaties als partner van de gemeente een platform voor overleg en informatie-uitwisseling met een deel van de Haagse bevolking die anders moeilijk bereikt wordt.

3. *Erkent het college dat kerken en diaconale organisaties makkelijker vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid hulp kunnen bieden dan de gemeente vaak kan? Graag nadere toelichting.*

Religieuze en levensbeschouwelijke organisaties kunnen voor Haagse inwoners een vertrouwde ingang zijn voor hulp omdat zij makkelijk benaderbaar en toegankelijk zijn voor hun achterban. Wij zien

daarbij ook dat religieuze en levensbeschouwelijke organisaties vanuit een laagdrempelige grondslag werken. Wij zijn van mening dat de basis voor de dienstverlening en hulp voor iedere Hagenaar op een gelijkwaardige wijze gegarandeerd is. Daarmee ontstaat een gevarieerd aanbod van ondersteuning die past bij de diversiteit en bevolkingssamenstelling van de stad.

4. *Op welke manier werkt het college samen met dergelijke initiatieven en ondersteunt het waar nodig?*

Uit het oogpunt van samenlevingsopbouw wordt op stadsdeel- en wijkniveau ingezet op het bevorderen van interreligieuze initiatieven. Daarnaast faciliteert de gemeente ook “stadsdeel overstijgende initiatieven”. De gemeente organiseert bijvoorbeeld structureel brede interreligieuze ontmoetingsbijeenkomsten en een Interreligieuze Prinsjesdagviering. Het doel is daarbij om de samenwerking met de gemeente en tussen gemeenschappen onderling te bevorderen. Religieuze en levensbeschouwelijke instellingen kunnen, net als alle andere organisaties, subsidie aanvragen voor de ondersteuning die zij bieden aan kwetsbare inwoners.

Huisvesting is voor veel kerkgenootschappen een probleem. Kleinere en vaak internationale kerkgenootschappen komen veelal samen in gebouwen die op de nominatie staan om gesloopt te worden (denk aan de Kazerne), waardoor ze vaak anti-kraak overeenkomsten hebben, die op korte termijn opgezegd kunnen worden.

5. *Heeft het college zicht op hoeveel kerkgenootschappen in Den Haag zijn gevestigd?*

Den Haag heeft tussen de 200 en 250 kerkgenootschappen en/of netwerken met een religieuze of levensbeschouwelijke achtergrond. Dit aantal is door de tijd aan verandering onderhevig. Er ontstaan regelmatig nieuwe genootschappen, genootschappen vertrekken of genootschappen kiezen voor samenwerking.

6. *Is bij het college bekend hoeveel van de kerkgenootschappen een anti-kraak huurovereenkomst hebben?*

Nee. Het college is niet op de hoogte of en hoeveel kerkgenootschappen huisvesting georganiseerd hebben op basis van een anti-kraak huurovereenkomst. Sommige kerkgenootschappen hebben geen eigen of vaste pek van samenkomst en zijn aangewezen op het (mede)gebruik van verschillende gebedsruimten of locaties in de stad. Dit is met name het geval bij kerkgenootschappen voor inwoners met een migratieachtergrond.

7. *Heeft het college contact met kerken die op zoek zijn naar tijdelijke dan wel definitieve huisvesting? Zo ja, met hoeveel kerkgenootschappen? Zo nee, waarom niet?*

Ja. Er zijn voor kerkgenootschappen vanuit de gemeente aanspreekpunten voor levensbeschouwelijke- en ruimtevraagstukken waar contact gehouden wordt met kerkgenootschappen. Er wordt geen administratie beheerd met welke genootschappen contact wordt onderhouden. Wanneer een kerkgenootschap de gemeente benadert met een huisvestingsvraag, dan wordt de werkwijze toegelicht waarop de gemeente de zoektocht naar gebedsruimte kan faciliteren. Zie hiervoor ook eerdere voortgangsberichten zoals Ruimte voor Gebed (RIS295321). De ervaring in de afgelopen jaren leert dat, bij benadering, jaarlijks niet meer dan vijf kerkgenootschappen de gemeente benaderen met een huisvestingsvraagstuk. In Den Haag Zuidwest alleen al zijn minstens 35 kerkgenootschappen actief, de meeste van hen groeiend. De meeste van deze geloofsgemeenschappen blijven graag betrokken bij

gemeentelijke ontwikkelingen in de wijk.

In Den Haag Zuidwest alleen al zijn minstens 35 kerkgenootschappen actief, de meeste van hen groeiend. De meeste van deze geloofsgemeenschappen zijn niet of nauwelijks betrokken bij gemeentelijke ontwikkelingen in de wijk.

8. *Wat kan het college doen zodat kerken betrokken worden bij bijvoorbeeld de Regiodeal en het Nationaal Programma Zuidwest? Ziet het college de meerwaarde van het betrekken van kerken en religieuze organisaties in Zuidwest?*

Ja. Voor het realiseren van de doelstellingen voor het Programma Den Haag Zuidwest zoekt het college aansluiting bij maatschappelijke organisaties. Ook zijn religieuze en levensbeschouwelijke organisaties betrokken en blijven zij graag betrokken.

9. *Op welke wijze kunnen kerken beschikbare gebouwen vinden die conform het bestemmingsplan door kerkgenootschappen gebruikt kunnen worden?*

De werkwijze hoe om te gaan met verzoeken naar ruimte voor gebed en hoe om te gaan met leegkomende gebedsruimtes heeft de afgelopen jaren verder vorm gekregen. De gemeente handelt daarbij in relatie tot het gebedsruimte vastgoed op "gepaste afstand". De gemeente faciliteert, daar waar zich een relevante gebruikersvraag manifesteert. De gemeente faciliteert ook daar waar de transitie binnen de traditionele religieuze en levensbeschouwelijke gebruikersgroepen leidt tot leegstand en waar als gevolg daarvan gezocht wordt naar nieuwe mogelijkheden voor religieus gebruik. De gemeente handelt daarbij in beginsel volgens het eerder aan u voorgelegde stappenplan, zoals toegelicht in de Visie op Religieus Erfgoed (RIS306362). Het college is van mening dat de huisvesting van levensbeschouwelijke instellingen in principe de verantwoordelijkheid is van de organisatie zelf. De gemeente kan, indien gevraagd en waar mogelijk, publiekrechtelijk en bemiddelend faciliteren. Bijvoorbeeld door (extra) bestemmingsruimte te realiseren of te regisseren op de bestaande bestemmingsmogelijkheden. Vanuit de gemeente zijn voorwaarden gesteld aan de medewerking door de gemeente bij het zoeken naar ruimtes voor geloofsuitoefening. Zo moeten organisaties beschikken over voldoende organisatiegraad waarbij:

- de organisatie vertegenwoordigd wordt door een bestuur;
- de organisatie minimaal 2 jaar bestaat;
- de organisatie voldoende achterban/leden heeft (geen huiskamergebedsruimte);
- de organisatie beschikt over voldoende financiële middelen;
- de organisatie in staat is hun behoefte duidelijk op papier te zetten (zo nodig met hulp van OCW);
- de organisatie aangemeld is bij STEK (Stichting Stad en Kerk). Indien organisaties niet voldoen aan bovenstaande voorwaarden en bijvoorbeeld de financiële middelen ontbreken, is derhalve slechts het (mede)gebruik van gebedsruimte, gymzalen, aula's van scholen en het huren van feestzalen de aangewezen weg.

Naast mogelijke hulp die vanuit de gemeente geboden kan worden kunnen partijen de volgende stappen ondernemen:

1. O.a. Funda.nl en Fundainbusiness.nl geven inzicht in welke locaties te huur of te koop worden aangeboden.
2. Via www.ruimtelijkeplannen.nl kan worden nagegaan welk gebruik op een locatie is toegestaan.

3. Reliplan.nl heeft op haar website de mogelijkheid om vragers naar en aanbieders van gebedsruimte met elkaar in contact te brengen.

Er zijn diverse kerkgebouwen die herontwikkeld worden of recent herontwikkeld of gesloopt zijn, denk aan de Valkenboskerk, Jeruzalemkerk en de Ontmoetingskerk. Door deze ontwikkelingen daalt het absolute aantal vierkante meters dat als kerk gebruikt kan worden in Den Haag. De sloop/herontwikkeling is te verklaren doordat grotere traditionele kerkelijke gemeenten kleiner worden en daardoor het (vaak grote) kerkgebouw wat ze al decennia gebruiken niet meer kunnen financieren. Tegelijkertijd zien we met name onder internationale kerken een stijging van het aantal gelovigen en de daarbij behorende zoektocht naar ruimte om kerk te zijn.

10. *Kan het college aangeven op welke manier de gemeente Den Haag rekening houdt met de behoefte en met de groeiende vraag van deze groeiende groep, veelal internationale, kerken?*

Verder wordt ook in het coalitieakkoord de vraag naar huisvesting voor migrantenkerken onderkend. Het coalitieakkoord voorziet in een eenmalig bedrag van € 0,65 miljoen voor een maatschappelijk gedragen initiatief voor migrantenkerkgroeperingen. Inmiddels zijn hiertoe de eerste stappen gezet.

11. *Hoe en op welke manier houdt het college beschikbare ruimte voor kerken in beeld?*

In de Visie op Religieus Erfgoed (RIS306362) staat een overzicht van de in Den Haag in gebruik zijnde gebedsruimten.

De ChristenUnie/SGP hoort vaak dat het lastig inzichtelijk te krijgen is welke gebouwen er geschikt zijn voor gebruik door een kerkgenootschap. Veel gebouwen die online staan bij onder andere fundainbusiness.nl kunnen wegens het geldende bestemmingsplan niet gebruikt worden door kerken.

12. *Is het college het met de ChristenUnie/SGP eens dat zoekende geloofsgemeenschappen zouden kunnen profiteren van een overzicht van beschikbare en te verhuren ruimtes met de juiste bestemming c.q. functie? En erkent het college dat zo'n soort overzicht ook verhuurders die maatschappelijk willen ondernemen kan helpen om hun businesscase rond te krijgen?*

Bovenstaand hebben wij in de beantwoording aangegeven dat het zoeken naar ruimte in principe de verantwoordelijkheid is van de organisatie zelf. Gelet op het dynamisch karakter van zowel vraag als aanbod van vastgoed, kan de gemeente een rol als voorgesteld in de vraagstelling niet waarmaken. Zoekenden kunnen zich, voor relevant aanbod, wenden tot de daartoe geëigende websites (zie beantwoording vraag 13).

Diverse gemeenten maken gebruik van Makelpunt, een online platform waar vraag en aanbod voor cultureel, maatschappelijk en commerciële ruimten samenkomen. Een voorbeeld is Utrecht, waar kerken, maar ook allerlei andere organisaties en inwoners terecht kunnen bij Makelpunt Utrecht als ze een ruimte zoeken dan wel een ruimte willen verhuren.

13. *Is het college bereid om ook in Den Haag gebruik te maken van een platform zoals Makelpunt? Zo nee, waarom niet?*

Den Haag heeft zelf ook een platform waar de ruimtevraag en het ruimte aanbod bij elkaar gebracht kunnen worden. Dat kan via de Sociale Kaart Den Haag, opvraagbaar via <https://socialekaartdenhaag.nl/ak-subject/ruimte-huren/> Locaties zoeken.

Gemeente Den Haag

Ons kenmerk

DSO/10534443

De Sociale Kaart is vergelijkbaar met het platform van de gemeente Utrecht. Ook op het Haagse platform kunnen ruimtes worden gezocht en aangeboden op cultuur, maatschappelijk en commercieel gebied.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx

Jan van Zanen